

Nõukogu järeldused – Euroopa Liidu prioriteedid ÜRO Keskkonnaassamblee kolmandaks kohtumiseks

Nõukogu võttis vastu järgmised järeldused, milles käsitletakse Euroopa Liidu prioriteete ÜRO Keskkonnaassamblee kolmandaks kohtumiseks (UNEA-3) (Nairobi, 4.–6. detsember 2017):

„TULETADES MEELDE, et ÜRO Keskkonnaprogrammi ÜRO Keskkonnaassamblee (edaspidi „assamblee“) on maailma kõige kõrgetasemelisem keskkonnaküsimustes otsuseid tegev organ;

TULETADES MEELDE, et ÜRO Keskkonnaprogramm on juhtiv ülemaailmne keskkonnaasutus, mis määrab kindlaks ülemaailmse keskkonnavalase tegevuskava, edendab ÜRO süsteemi raames kestliku arengu keskkonnamõõtmel sidusat rakendamist ja on kogu maailma keskkonna küsimustes autoriteetne eestkõneleja;

KINNITADES TAAS Euroopa Liidu (edaspidi „EL“) ja selle liikmesriikide kindlat tahet rakendada integreeritult kestliku arengu tegevuskava 2030 ja selle kestliku arengu eesmärgi, arengu rahastamist käsitlevat Addis Abeba tegevuskava, Pariisi kliimakokkulepet, ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni, kemikaale ja jäätmeid käsitlevaid lepinguid ning muid keskkonnakokkuleppeid; ning MÄRKIDES, et need mitmepoolsed jõupingutused näitavad, et kõik ÜRO liikmesriigid peavad globaalsete küsimuste lahendamiseks töötama partnerluses ning et nad on selleks võimelised;

TULETADES MEELDE nõukogu 20. juuni 2017. aasta järeldusi „Euroopa jätkusuutlik tulevik: ELi vastus kestliku arengu tegevuskavale aastani 2030“, ^[1] mis oli oluline samm kestliku arengu eesmärkide tasakaalustatud ja integreeritud viisil saavutamise suunas;

RÕHUTADES ELi ja selle liikmesriikide kindlat tahet töötada koostöös teiste ÜRO liikmesriikide, erasektori, akadeemilise ringkonna ja kodanikuühiskonnaga aktiivselt selle nimel, et juhtida teadmussiret ja lahendustele suunatud tegevust ringmajanduse ja kaasava jätkusuutliku majanduskasvu saavutamise suunas;

TUNNISTADES, et saaste on pakiline ülemaailmne probleem, millel on sageli keskkonnast palju kaugemale ulatuv piiriülene mõju ja teaduslikult tõestatud tagajärjed, muu hulgas inimeste tervisele ja heaolule ning eelkõige haavatavatele elanikkonnarühmadele;

RÕHUTADES, et kogu maailmas sureb igal aastal hinnanguliselt 6,5 miljonit inimest enneaegselt välis- ja siseõhu saastatuse tõttu ^[2], et 58 % kõhulahtisuse juhtudest on põhjustatud veereostusest ning puuduvast juurdepääsust puhtale veele ja sanitaartingimustele ^[3], et kahel miljardil inimesel kogu maailmas puudub tahkete jäätmete kogumise võimalus ^[4], et 2010. aastal jõudis ookeani oletatavalt umbes 4,8–12,7 miljonit tonni plastjäätmeid ^[5] ja 557 kõigist looduslike liikide rühmadest kannatab seetõttu, et jääb meres plastprahti kinni või neelab seda alla ^[6], ning et keemiasaastest (lenduvad orgaanilised ühendid, plii, elavhõbe) tingitud kulud ulatuvad 480 miljardi USA dollarini ^[7];

RÕHUTADES, et saastega tegelemisel on määrava tähtsusega ennetustegevus ja varajane tegutsemine; TULETADES sellega seoses MEELDE ettevaatusprintsipi ja „saastaja maksab“ põhimõtet ning KINNITADES VEEL KORD vajadust neid põhimõtteid tõhusalt kohaldada;

TOONITADES, et saastega on vaja tulemuslikult tegeleda ülemaailmsel, piirkondlikul, riiklikul ja kohalikul tasandil, ning TUUES sellega seoses VÄLJA vajaduse usaldusväärse juhtimise järele ning KASUTADES ühtsemat ja integreeritumat lähenemisviisi,

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU

1. TERVITAB assamblee eelseisvat kolmandat kohtumist, mille keskne teema on „Liikumine saastevaba planeedi suunas“ ja mille eesmärk on esitada ambitsioonikaid, tõhusaid ja koostööl põhinevaid meetmeid liikumiseks saaste ennetamise ja vähendamise

suunas, ning HINDAB KÕRGELT tööd, mida ÜRO Keskkonnaprogramm on teinud, et tagada saastega seotud teemade kohta teaduslik teave ning edendada poliitikavaldkondade sidusust, eriti märkimisväärselt panust, mille ÜRO Keskkonnaprogrammi tegevdirektor annab oma aruandes assamblee kolmanda kohtumise teemal;

2. RÕHUTAB kooskõlastatud ja ambitsioonikate meetmete ning laiaulatuslike rahvusvaheliste jõupingutuste määravat tähtsust saastega võitlemisel, võttes arvesse seoseid kliimamuutuste, bioloogilise mitmekesisuse vähenemise ja kõrbestumisega, et ennetada ja märkimisväärselt vähendada kahjulikku mõju inimeste tervisele ja heaolule, ökosüsteemidele ja elusliikidele, kuna saaste mõjutab omakorda vee ja toiduga kindlustatust, majandusarengut ning sotsiaalset õiglust, sealhulgas tervisealast võrdsust;

3. KINNITAB TAAS, et keskkond ja tervis on omavahel tihedalt seotud ning tähtis on käsitleda neid teemasid koos; KUTSUB ÜLES tegema assamblee kolmandal kohtumisel otsuseid konkreetsete meetmete kohta, et tegeleda selliste tervisele ja keskkonnale kahjulikku mõju omavate teemadega nagu raskemetallid, antimikroobikumiresistentsus, endokriinfunktsiooni kahjustavad kemikaalid ning ohtlike pestitsiidide ja väetiste üha laialdasem kasutamine; TUNNISTAB, et bioloogilise mitmekesisuse vähenemine mitmekordistab terviseriske, muu hulgas süvendades keskkonnaprobleeme, ning RÕHUTAB bioloogilise mitmekesisuse kaitsmise ja kahjustatud ökosüsteemide taastamise kasu tervisele ja heaolule;

4. RÕHUTAB, et kõikides ÜRO liikmesriikides on vaja jälgida õhukvaliteedi seisundit ja arengusuundi, seada ambitsioonikad õhukvaliteediesmärgid ning kehtestada poliitika ja meetmed asjaomaste sektorite jaoks; KUTSUB kõiki ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni (UNECE) liikmesriike ühinema piiriülese õhusaaste kauglevi konventsiooni ja selle muudetud protokollidega ja neid täielikult rakendama ning edendama kogu maailmas konventsiooniosaliste koostööd sarnaste piirkondlike foorumitega; RÕHUTAB, et tähtis on maksimeerida sünergiaid õhukvaliteedi, kliimamuutuste leevendamise, kemikaalide ja jäätmekäitluse, bioloogilise mitmekesisuse, tervise, transpordi, energeetika ja põllumajanduse valdkonna poliitikate vahel; ning RÕHUTAB, et Pariisi kliimakokkuleppe rakendamine aitab õhusaaste vähendamisele märkimisväärselt kaasa;

5. RÕHUTAB pinna- ja põhjavee hea kvaliteedi tagamise tähtsust ning vajadust võtta meetmeid, et parandada veekvaliteedi korrapäraselt jälgimist ja hindamist ning ennetada ja vähendada veereostust võimalikult palju kohapeal võetavate tõhusate meetmete abil ja hoogustades jõupingutusi, mida tehakse selle nimel, et vähendada ilma puhastamata või piisavalt puhastamata keskkonda sattuva reovee hulka; RÕHUTAB vee alal tehtava rahvusvahelise koostöö suurt tähtsust ning INNUSTAB ÜRO liikmesriike ühinema ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni veekonventsiooni^[8], selle asjakohaste protokollide ja ÜRO piiriveekogude konventsiooniga ning neid rakendama^[9];

6. KINNITAB ELI ja selle liikmesriikide pühendumust ÜRO ookeanikonverentsil vastu võetud deklaratsioonile „Our ocean, our future: call for action“ („Meie ookean, meie tulevik: kutse tegudele“)^[10] ja TERVITAB nimetatud konverentsil vabatahtlikult võetud kohustusi võidelda merereostusega; RÕHUTAB vajadust tegeleda kiiresti igat liiki merereostuse, eriti maismaal toimuvate tegevuste põhjustatud reostusega vastavalt *source-to-sea* lähenemisviisile, sealhulgas toitainetega saastumise, puhastamata reovee, ohtlike ainete ja mereprügiga, keskendudes eelkõige plastile ja mikroplastile ning mürasaastele ja ookeanide hapestumisele; ning KUTSUB liikmesriike töötama välja ja võtma vastu meetmeid ja stiimuleid, sealhulgas õigusakte, et kõrvaldada järk-järgult mikroplasti kasutamine kindlakstehtud põhiallikates, ning vähendada plasti tootmist ja edendama selle säästlikku kasutamist ning jagama kogu maailmas parimaid tavasid;

7. RÕHUTAB, et ÜRO liikmesriigid ja asjaomased ÜRO organisatsioonid peavad käsitlema nii haju- kui ka punktreaustusallikatest lähtuva pinnase saaste ja pinnase reostuse ohtu ning nende ulatuslikke tagajärgi, nagu teisene õhusaaste, mõju inimeste tervisele, põllumajandusele ja toiduga kindlustatusele, bioloogilisele mitmekesisusele ja ökosüsteemidele ning lämmastikusaaste; TUNNISTAB, et pinnasesaaste ulatuse ning selle keskkonna- ja tervisemõju osas esineb teadmistes suuri lünki, ning KUTSUB ÜLES neid teemasid assamblee kolmandal kohtumisel käsitlema;

8. RÕHUTAB, et kemikaalide ja jäätmete keskkonnasõbralikul käitlemisel kogu nende olelusringi vältel on oluline roll ühiskonna heaolu tagamisel, tegevuskava 2030 asjakohaste eesmärkide saavutamisel ning ringmajandusele üleminekul, võttes samal ajal arvesse, et kemikaalide üha laialdasem ülemaailmne tootmine, kasutamine ja nendega kauplemine põhjustab kõigile riikidele, eriti arengumaadele, üha suuremat koormust; RÕHUTAB samuti, et nende probleemide lahendamisel võib olla oma osa säästval keemial ning muudel lähenemisviisidel ja lahendustel, näiteks ohututel kemikaalivabadel alternatiividel, nagu on märgitud assamblee resolutsioonis 2/7^[11]; KUTSUB ÜRO liikmesriike ÜLES suurendama ohtlike ainete alaseid teadmisi ja teabevahetust toodetes esinevate kemikaalide kohta ning asendama ohtlikud kemikaalid ohutumate alternatiividega; TERVITAB Minamata konventsiooni jõustumist ning KUTSUB kõiki ÜRO liikmesriike ÜLES konventsiooni ratifitseerima ja tegema tööd selle tõhusaks rakendamiseks;

9. RÕHUTAB vajadust kaasata programmidesse omavalitsusüksusi, et ennetada ja vähendada linnades saastet, ning aidata luua liitlassuhteid, et edendada parimaid tavasid, tehnoloogilist innovatsiooni ja head juhtimistava, rõhutades selle tähtsust 2030. aasta tegevuskava 11. kestliku arengu eesmärgi rakendamise seisukohast, ja KUTSUB rakendama uut linnade tegevuskava, milles käsitletakse muu hulgas õhu-, vee-, mere-, pinnase- ja mürasaastet, vajadust tahkete jäätmete kestliku käitlemise järele ning kestlikku maakasutust;

10. RÕHUTAB, et konkreetsete tulemuste saavutamiseks saaste ülemaailmse ennetamise ja vähendamise valdkonnas peame tegema põhjalikke muudatusi selles, kuidas ühiskond toodab ja tarbib kaupu ja teenuseid, muu hulgas edendades kestlikku elustiili, rahanduse jätkusuutlikkust ja ringmajandust ökoinnovatsiooni kaudu, jagades toodete kestlikkuse alast teavet, vähendamisel, korduskasutamisel ja ringlussevõtul põhinevaid (*reduce-reuse-recycle*) lähenemisviise, ökosüsteemipõhiseid lähenemisviise, integreeritud olulusringi lähenemisviise ning töötades välja ressursitõhusa ja vähese CO₂-heittega majanduse saavutamisele suunatud uusi tehnoloogiaid ja ärimudeleid, ning suhtlema parimate tavade ja oskusteabe vahetamisel sidusrühmadega; NÕUAB TUNGIVALT, et assamblee kolmandal kohtumisel edendataks nimetatud lähenemisviise, ning TERVITAB rahvusvahelise ressurside tööühma kavatsust aidata assamblee kolmandal kohtumisel hinnata ülemaailmset ressurside kasutust ning seost ressursitõhususe ja saaste vähendamise vahel;
11. OOTAB HUVIGA assamblee kolmandal kohtumisel vastu võetavat ministrite ambitsioonikat, täpset ja tegevusele suunatud deklaratsiooni, milles väljendatakse kõigi ÜRO liikmesriikide poliitilist tahet võidelda tulemuslikult saaste, sealhulgas piiriülese saastega;
12. RÕHUTAB vajadust tugevdada ja tõhustada veelgi rahvusvahelist ja piirkondlikku koostööd, et saastega edukalt ja integreeritud viisil võidelda, edendada seoseid ja otsida täiendavaid sünergiaid asjaomaste ÜRO asutuste, mitmepoolsete keskkonnakokkulepete ja rahvusvaheliste algatuste kaudu, ja KUTSUB assamblee kolmandal kohtumisel volitama ÜRO Keskkonnaprogrammi koostama saaste ennetamise ja vähendamise tegevuskava, tuginedes asjakohasel juhul olemasolevatele mehhanismidele;
13. TERVITAB ÜRO Keskkonnaprogrammi algatust kutsuda assamblee kolmanda kohtumise raames üles andma sisukaid vabatahtlikke lubadusi ja võtma kohustusi võtta meetmeid saaste ennetamise ja vähendamise nimel, sest sellised lubadused ja kohustused moodustavad olulise osa assamblee kolmanda kohtumise tulemustest ja tugevdavad selle tegevusele suunatud laadi; VÄLJENDAB HEAMEELT juba antud lubaduste ja võetud kohustuste üle ja KUTSUB kõiki ÜRO liikmesriike, asjaomaseid ÜRO asutusi, kodanikuühiskonda, akadeemilist ringkonda ja erasektorit demonstreerima oma ülemaailmset ambitsiooni ja lahendustele suunatud tegevust;
14. KUTSUB ELi ja selle liikmesriike ÜLES esitama enne assamblee kolmandat kohtumist konkreetseid saastevastaseid meetmeid, et panna kõnealused vabatahtlikud kohustused assamblee kolmanda kohtumise raames kirja;
15. RÕHUTAB hariduse, elukestva õppe ja keskkonnaprobleemide alase teadlikkuse suurendamise tähtsust, et tõsta esile igaühe vastutus ennetada ja vähendada saastet kestlikuma elustiili ja kestlikumate tarbimisharjumuste abil; KUTSUB sellega seoses ÜRO Keskkonnaprogrammi andma suuniseid toodete kestlikkuse alase teabe kohta ning RÕHUTAB, et tähtis on teavitada laiemat üldsust assamblee kolmanda kohtumise tulemustest atraktiivsel ja juurdepääsetaval viisil, et igaüks mõistaks saaste ennetamise ja vähendamise tähtsust ja seda, kuidas on sellest kasu nende tervisele, heaolule ja elukeskkonnale, juhtides seeläbi tähelepanu ÜRO Keskkonnaprogrammi ja assamblee rollile planeedi ja inimeste igapäevaelu oluliselt paremaks muutmisel;
16. TERVITAB ÜRO Peaassamblee alalist kutset ÜRO Keskkonnaassamblee presidendile osaleda kestliku arengu kõrgetasemelise poliitilise foorumi istungjärgudel; RÕHUTAB assamblee panust poliitikasuuniste andmisel ja poliitiliste meetmete kindlaksmääramisel, et lahendada kestliku arengu eesmärkide rakendamisel esilekerkivaid uusi ja pidevaid keskkonnaprobleeme; TOONITAB, et saaste ennetamine ja vähendamine on vajalik kestliku arengu tegevuskava 2030 täitmiseks, ja KUTSUB ÜLES andma assamblee kolmandal kohtumisel selgeid poliitilisi signaale, pidades silmas kestliku arengu eesmärkide 6, 7, 11, 12 ja 15 üksikasjalikku läbivaatamist kestliku arengu kõrgetasemelisel poliitilisel foorumil 2018. aastal.

[1] Dok 10370/17.

[2] Aruanne „Towards a Pollution-Free Planet“ (2017), lk III.

[3] Aruanne „Towards a Pollution-Free Planet“ (2017), lk III.

[4] Aruanne „Towards a Pollution-Free Planet“ (2017), lk III.

[5] J. R. Jambeck jt, *Plastic waste inputs from land into the ocean* (Science, 13. veebruar 2015).

[6] Kühn, S. jt, *Deleterious Effects of Litter on Marine Life*, kogumikus Bergmann, M. jt, *Marine Anthropogenic Litter* (Springer, 2015).

[7] Aruanne „Towards a Pollution-Free Planet“ (2017), lk II.

[8] ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni piiriveekogude ja rahvusvaheliste järvede kaitse ja kasutamise konventsioon (Helsingi, 1992).

[9] Rahvusvaheliste vooluveekogude navigatsioonivälialt kasutamist reguleeriva õiguse konventsioon (New York, 1997).

[10] Heaks kiidetud 6. juulil 2017 ÜRO Peaassamblee resolutsiooniga 71/312.

[11] ÜRO Keskkonnaassamblee resolutsioon 2/7: „Sound management of chemicals and waste“ („Kemikaalide ja jäätmete keskkonnasõbralik käitlemine“).

Press office - General Secretariat of the Council of the EU

Rue de la Loi 175 - B-1048 BRUSSELS - Tel.: +32 (0)2 281 6319

press@consilium.europa.eu - www.consilium.europa.eu/press